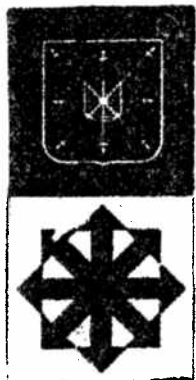
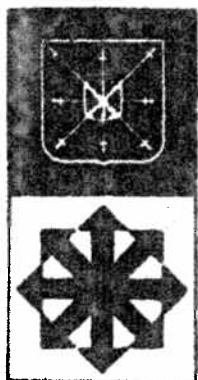

VOGELNACHT UDEN
en omgeving.

ons clubblad
**De
Slechtvalk**

VOGELWACHT

UDEN

"DE SLECHTVALK"

Een orgaan van Vogelwacht Uden e.o.

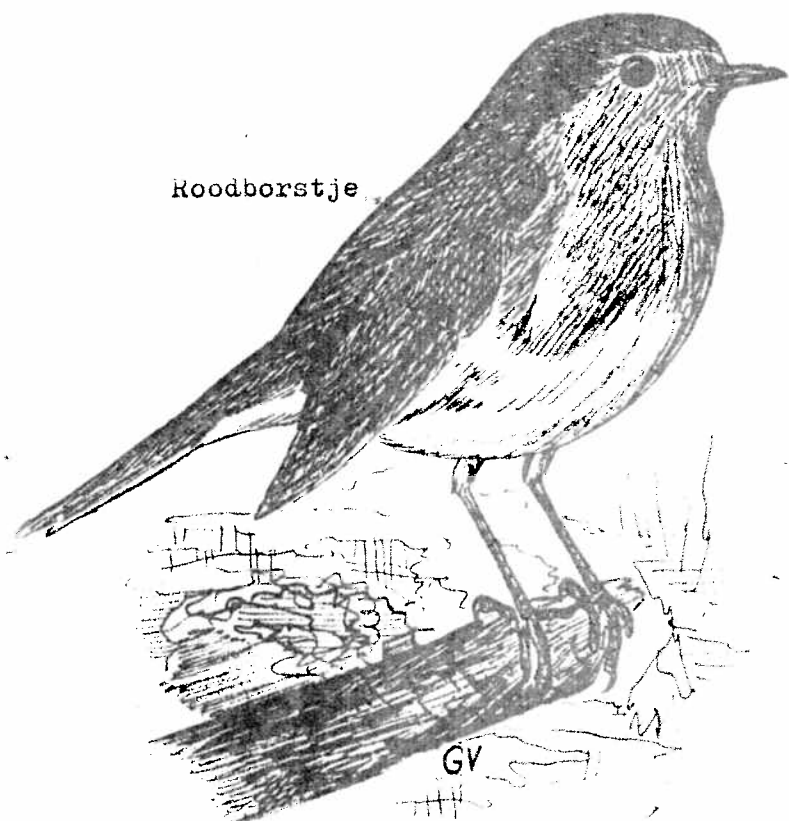
Voorzitter: W. Janssen, Rechtestraat 26
Odiliapeel, tel.: 04132 - 73625

Secretariaat: Gebr. Hermans, Beukenlaan 22
Odiliapeel, tel.: 04132 - 72777

Redactie: Gebr. Hermans & W. Janssen

NUMMER 1 1983

Roodborstje

INHOUD

Mededelingen	2
Verslag vergadering	2
VERGADERING 13-1, 1983	3
Nestkastgegevens 1982	4
De Bosuil	4
Landgoed De Tongelaar	6
Ik was in Saafdinge	7
Waarnemingen	10
Oeverwaluwkolonie Hemelrijk	11
Korte berichten	20

Mededelingen

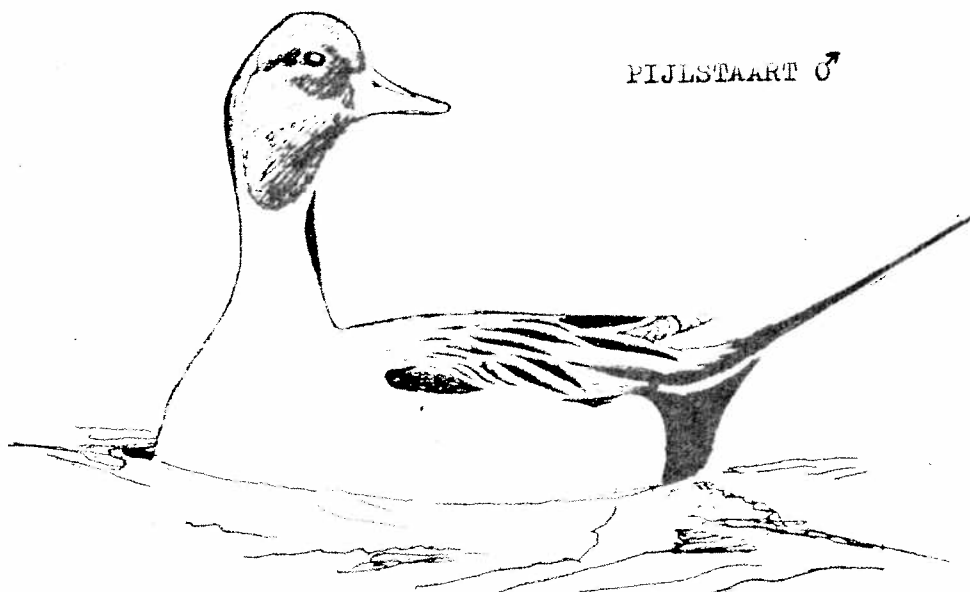
Wij wensen iedereen een voorspoedig en gelukkig 1983, laat het een jaar worden met vele fijne en gezellige vogeldagen.

Nieuwe leden:

T. Janssen
Valkenburgstraat 32
Uden, tel. 04132 - 60513

C. Boeren
Vaarzenhof 412
Uden, tel. 04132 - 67998

Hartelijk welkom gewenst namens Vogelwacht Uden.

Twee exemplaren werden op 30-11, 1982

op het Hemelrijk waargenomen, een ♀ en ♂

Verslag v.d. vergadering van 11 november 1982

Aanwezig waren: P vd Acker, G Caspers, H Claasen, A v Dijk, J v Dommelen, JW Hermans, H Janssen, W Janssen, W Smits, M Spierenburg, C Tuinstra, J Verhoeven, R en W Vesters.

- 1) OBSERVATIETOREN: iedereen was het er over eens dat het een mooie zaak zou zijn als de Vogelwacht een observatietoren op zou richten. Inmiddels is door ondergetekende een tekening + een brief aan B en W van Uden gericht om het een en ander in overweging te nemen. De kosten van zo'n toren worden geschat op ca. F 1500,-. We hopen dat de gemeente een deel van dit bedrag vergoedt. Zouden de kosten te hoog worden voor de Vogelwacht, dan wordt er aan gedacht om een loterij te organiseren.
- 2) OEVERZWALUWENKOLONIE: zie verslag elders in dit blad.
- 3) VOGELCURSUS: de bedoeling is dat alleen leden van Vogelwacht Uden hieraan deelnemen. De opzet is als volgt: er wordt een boekje gemaakt over de gedragingen, het voorkomen, het beeld etc. van ± 20 in Uden waar te nemen vogelsoorten. Elke week wordt op maandagavond om 20.00 uur in het IVN-lokaal één of meerdere vogels behandeld middels een dia en het geluid van de vogel. Om de twee weken wordt 's zondags een excursie gehouden om het geleerde in praktijk te beoefenen. Zodoende krijgt

men het volgende schema:

Maandag: 21-2, 28-2, 7-3, 14-3, 21-3, 28-3, 4-4, 11-4, 18-4 '83.
Zondag: 6-3, 20-3, 3-4, 17-4 '83.

De volgende personen waren bereid om de cursus te begeleiden: H. Janssen, C. v. Lieshout, J. v. Dommelen, W. Janssen en J.-W. Hermans.

AANMELDEN VOOR DE CURSUS ZO SPOEDIG MOGELIJK BIJ J.W. HERMANS,
tel. 04132-72777. DE KOSTEN BEDRAGEN F 10,- pp. U KRIJGT DAARVOOR:
- HET CURSUSBOEKJE, waarin ± 20 vogels beschreven staan.
- EEN VOGEL LOGBOEKJE.

- 4) NESTKASTEN: verschillende leden zouden om afvalhout vragen voor nestkasten. Willen diegene die succes hadden bij hun navraag contact op nemen met J. Verhoeven.

Jan-Willem Hermans

VERGADERING DONDERDAG 13-1, 1983 !!!!!!!!!!!!!!!

U wordt allen uitgenodigd tot het bijwonen v.d. vergadering van 13-1, 1983,
aanvang om 20.15 uur in het IVN-lokaal "De Horst".

+++++ AGENDA +++++

- 1) Het bestuur v.h. IVN-Uden heeft een aantal eisen opgesteld waaraan de Vogelwacht (een onderdeel van het IVN) in de toekomst moet voldoen. Deze eisen zijn:
 - 1 geen eigen blad
 - 2 geen eigen kas
 - 3 meer kontakten met het IVN

De vraag is hoe het nu verder moet met de Vogelwacht. Moeten we aan deze eisen voldoen, zijn er alternatieven ???????

- 2) Nog een keer: Hemelrijk en Observatietoren.
- 3) Pauze, gelegenheid tot het maken van een praatje e.d.
- 4) Vaststellen agenda 1983, heeft U suggesties voor ons programma, b.v. een lezing, film of excursie?
- 5) Inventarisatie, ons is gevraagd of we een gebied in Veghel willen inventariseren.
- 6) Rondvraag

Heeft U als goede daad in 1983 ook het voornemen om naar alle vergaderingen van de Vogelwacht te komen. Grijp deze kans nu aan, het wordt een belang-
rijke vergadering.

Kapmeeuw

Aantal uitgevlogen jongen:

Koolmees	135
Pimpelmees	67
Zwarte Mees	39

In totaal zijn 64 kasten in gebruik.

Er hebben er maar liefst 90 gehangen. Dus in een paar jaar tijd missen we 26 nestkasten.

Opm. Het gedeelte grenzend aan de grensweg is maar 1 maal gecontroleerd i.v.m. het laten afweten van S. Groenewoud als controleur.

De volgende groepen zijn nu gevormd:

Gemeentebossen Uden:

- W Smits & H Claasen

- P Tuinstra & G Verwoert

Gemeentebossen Odiliapeel:

- J Verhoeven & P vd Acker

W. Smits & H. Claasen

DE BOSUIL

De bosuil is een nachtproofvogel die groter is dan de ransuil, draagt een rossig verenkleed dat geelachtig is van onderen en dat overdekt is met kleine zwarte "haaltjes".

De bosuil heeft een grote ronde kop en mist de oorpluimen, heeft zwarte ogen i.t.t. de ransuil die oranje gekleurde ogen heeft.

De bosuil die door zijn kenmerkende roep veel bijnamen heeft, is broedvogel van hoog geboomte met vele oude knoestige en holle bomen alhoewel een bosuil met jongen in de Udense bossen twee jaar geleden is waargenomen in jonge en verwaarloosde dennenbomen. Een andere waarneming van een bosuil is die van 17 nov. 1982 waarbij een dood exemplaar gevonden werd langs de parallelweg in Uden.

De bosuil voedt zich met veldmuizen, spitsmuizen, mollen, woelratten enz. Daarnaast vangt hij ook nog verschillende vogelsoorten die het meest in zijn gebied voorkomen en die zo groot als een duif kunnen zijn. Af en toe eet hij hazelwormen, vissen en insecten (mestkevers).

Nestelt het meest in holle bomen, donkere hoeken, nestkasten, konijnenholen of soms in een of ander verlaten horst van een kraai of een stootvogel.

Het broeden vindt plaats vanaf eind januari tot in mei en het legsel

WJ.
'81

bedraagt gewoonlijk 3 of 4 eieren (hangt af van de grootte van zijn broedplaats). De bosuil broedt meestal 28 tot 31 dagen. Is er een overvloed van muizen of andere prooidieren dan heeft hij soms twee broedsels per jaar. Het wijfje broedt alleen en het lijkt erop dat de bosuilen paartjes voor het leven vormen.

Nestelt in geheel West-Europa behalve in Ierland.

In Engeland is er een bloeiende populatie die er dikwijls de ransuil vangt.

Is tamelijk zeldzaam in Nederland (3 000 à 5 000 paren), maar komt veelvuldig voor in Duitsland. In België telt men ongeveer 3 000 broedparen die vooral voorkomen ten zuiden van de lijn Samber-Maas. Elders, zoals in Brabant komt deze soort voor dank zij de plaatsing van nestkasten.

Is over het algemeen standvogel en wordt overal in West-Europa beschermd, hoewel de soort erg veel te lijden heeft van vervolging van boeren en jachtopzieners. Ook is hij vaak slachtoffer van ratten- en muizenbestrijding.

W. Janssen

LANDGOED DE TONGELAAR

Op zaterdag 18 november hadden we weer een excursie. De opkomst was niet erg groot. We waren met 6 personen die om 8.45 uur vertrokken naar Mill. Het had die nacht gevoren en er lag nog sneeuw. Al wandelend zagen we o.a. koolmezen, pimpelmezen, buizerden, boomkruipers, geelgorzen, blauwe reigers, witgatjes, sijzen, kramsvogels en koperwieken. Omhoog kijkend vloog een grote groep ganzen in V-vorm over, waarschijnlijk rietganzen. Een andere richting uit lopend troffen we een buizerd aan, die tegen de kant van het raam zat. Dichterbij gekomen zagen we dat de buizerd niet 100 % in orde was. Het beest zat volkomen ineens gedoken in de sneeuw. De buizerd was er slecht aan toe en verweerde zich dan ook nauwelijks toen ik hem oppakte. We reden eerst met de buizerd naar de Gebr. Hermans die het beest vast legden op de gevoelige plaat. Daarna werd koers gezet naar het stootvogelopvangcentrum van Ger v.d. Oetelaar in Biempde. Zo eindigde deze toch wel sensationele excursie naar de Tongelaar in Mill.

J. Verhoeven

Meeuwen in beroep

Kleine bonte specht ♂

KOKMEEUW en zil-vermeeuw zijn onlangs vogelvrij verklaard. Dit besluit van minister Braks (landbouw) is in natuurbeschermingskringen zwaar gevallen. Niet ontkend wordt in deze kringen dat de meeuwen schade aan landbouw en natuur kunnen toebrengen. In voorkomende gevallen heeft er echter nog niet geknald te worden en staan wetenschappelijk verantwoorde bestrijdingsmethoden ter beschikking.

De stichtingen Kritisch Faunabeheer en Het Vogeljaar zijn boos. De minister heeft zijn besluit namelijk genomen op advies van de Natuurbeschermingsraad, die een nota van zijn eigen commissie Faunabescherming waarin de maatregel werd ontraden, naast zich neerlegde. Onder ambtelijke druk, menen de stichtingen. Ze zien daarin een bewijs dat de eigen adviescolleges van de minister onder druk staan van de jachtlustigen in Nederland.

HET ZEEUWSE LANDSCHAP IK WAS IN SAAFTINGE

Op zondagmorgen 7 november 1982 vertrokken we met elf man richting "Verdronken land van Saaftinge". Degene die niet meegegaan zijn, hebben zeker wat gemist. Onderweg zagen we o.a. buizerden, blauwe reigers, torenvalken en bonte kraaien.

Om 10.00 uur (één uur te vroeg) kwamen we aan bij café Buijs. Een café zoals ik (en velen met mij) het zelden gezien heb. Een vurehouten vloer, geen tap, geen verwarming maar een kachel. Maar wel oer-gezellig. Twee broers en een vrouw bedienden ons met een heerlijk bakje koffie.

Om 11.00 uur vertrokken we, samen met drie belgen en een gids het veld in. Er werden heel wat moppen getapt, kent u deze al: "Er zijn 2 belgen verdronken. Weet je hoe dat komt? Ze duwden een onderzeeër aan!!!!" Het "Verdronken land" is ca. 35 km² groot en daarmee het grootste brak-water gebied in West-Europa (schorrenlandschap). Op het eerste gezicht is het een vlak gebied, maar wanneer men er doorheen loopt, wordt men anders gewaar. Het hele gebied is doorsneden met prielen en geulen. Het is geul in, geul uit, de bodem bestaat uit slib, daardoor erg glibberig. Daarbij komt nog dat vele kleine geulen zijn dichtgegroeid en bijna niet te zien. We moesten dan ook zeer goed opletten dat we niet in zo'n geul schoten of op ons gat vielen.

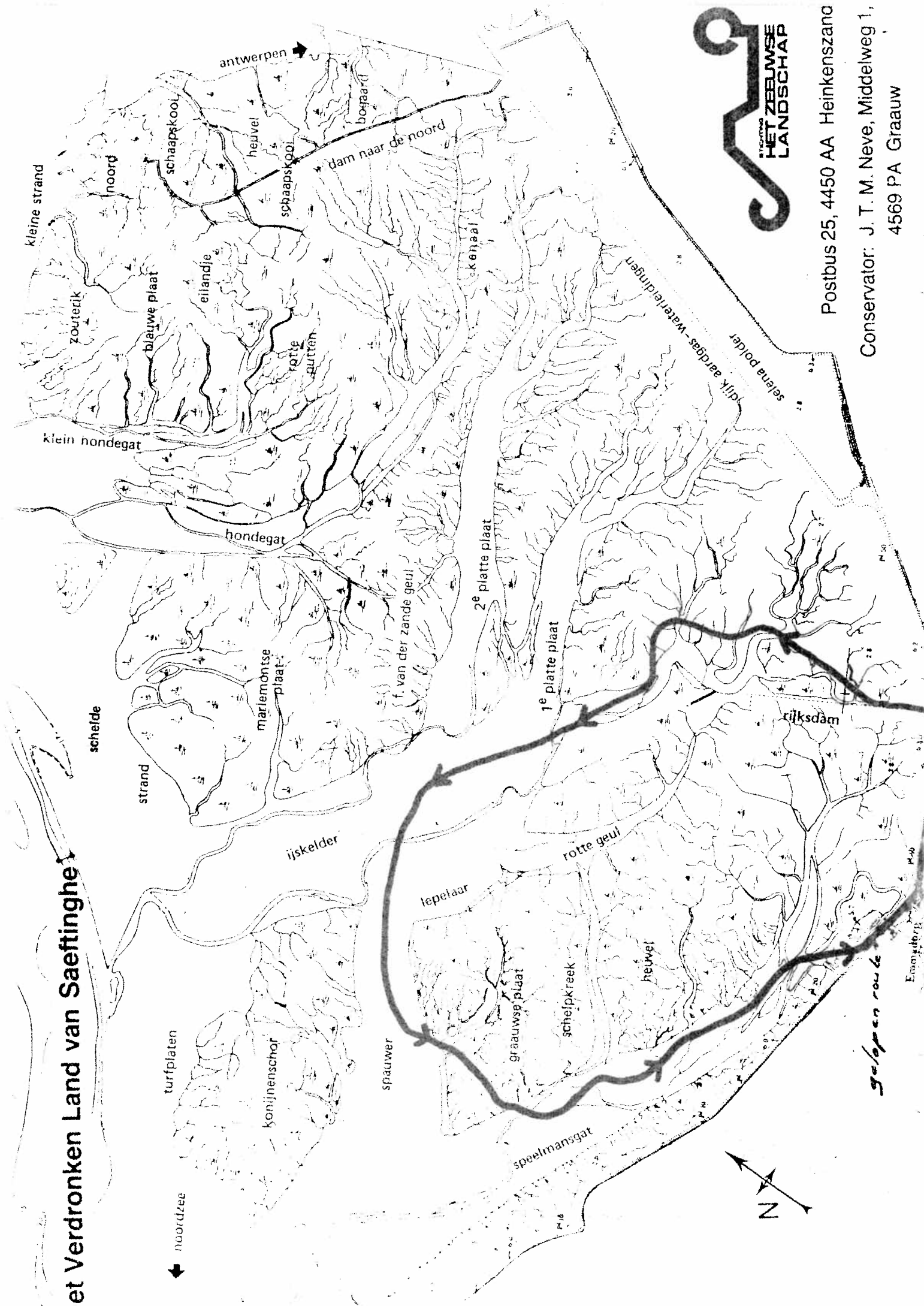
We hadden nauwelijks wat gelopen toen 3 kraanvogels over ons heen vlogen. Kraanvogels!!!!!! De gids had ze hier nog nooit gezien. Kraanvogels

trekken meestal over Oost-Brabant (Wim had zaterdag 6 november 23 kraanvogels over Odiliapeel zien komen). Meestal wordt de Groote Peel even aangedaan om op kracht te komen daarna wordt richting gezet naar Spanje.

Onze excursie kon natuurlijk niet meer kapot. Er zaten grote groepen spreeuwen en groenlingen die zich tegoed deden aan het

het Verdrongen Land van Saeftinghe

Postbus 25, 4450 AA Heinkenszand
Conservator: J. T. M. Neve, Middelweg 1,
4569 PA Graauw

vele zaad van het engels slijkgras, zeeaster, schorrezoutgras, zeekraal, riet en nog vele andere brak-water minnende planten. We zagen grote kluchten grauwe- en kol-ganzen, smienten, wilde eenden en talingen. De gids vertelde ons ook, wijzend op een rietveldje, dat hier de waaierstaartrietszanger en de blauwborst tot de broedvogels behoren, gewis geen alledaagse soorten. Wat vloog daar weg? Een stootvogel met een witte stuit en zijn vleugels diepgevorkt in een V houdend. Het vrouwtje van de blauwe kiekendief vloog laag over het Verdronken land. Misschien op zoek naar de grote groep fratertjes die wij op onze wandeling tegenkwamen. Ook het mannetje van de blauwe kiek liet zich zien. Waar water is, is ook de blauwe reiger te zien, verder zagen we vele bonte kraaien, wulpen, kokmeeuwen, kieviten, ook enkele goud- en zilver-plevieren en tureluurs.

Het zijn maar enkele dingen die deze excursie maken tot iets waar we nog lang op terug kijken. J.W. Hermans

Vangers vooral in Brabant actief

Wijziging Vogelwet blijft lang uit

(Van een onzer verslaggevers)

BOXTEL - De nieuwe wijziging van de vogelwet, die vorig jaar al tot stand had moeten komen, laat lang op zich wachten. Nu vele trekvogels op hun doortocht ons land bezoeken, is er een verhoogde activiteit waar te nemen van vogelvangers. De illegale handel van in het wild gevangen vogels bloeit.

Bij - herhaaldelijk door controleurs van de vogelwet in samenwerking met rijkspolitie uitgevoerde - onderzoeken worden veel vogels en vangmiddelen in beslag genomen. Zo werd het afgelopen weekeinde tijdens een actie in het Overijsselse Tubbergen tegen 15 mensen proces-verbaal opgemaakt.

Volgens commandant De Man van de veldpolitie in Boxtel worden in Midden- en Oost-Brabant jaarlijks zo'n honderd processen-verbaal uitgedeeld. Toch blijkt de huidige vogelwet, die dateert uit 1936 moeilijk hanteerbaar te zijn. Volgens die wet mogen in Nederland zeven soorten vogels worden gekooid. Dat zijn de boekvink, merel, sijs, putter, geelgors, groenling en het kauwtje. Het is vrij om deze vogels te koop te vragen en ter verkoop aan te bieden, maar de handel en het vervoer van deze soorten zijn verboden. Het onder zich hebben van deze vogels niet.

De huidige vogelwet bevat nog meer vaagheden. Zo bestaat er een vergunningstelsel voor kooivangers, maar volgens De Man is zo'n vergunning nog nooit verstrekt.

Erg gewild bij de illegale vogelhandelaars zijn volgens De Man de goudvink, barnsijs en in mindere mate de kneu. Vooral in Brabant en Limburg vallen tijdens de grote trek in het najaar veel vogels in handen van de vogelvangers. „Ook in het voorjaar als de vogels terugkomen is er een verhoogde activiteit waar te nemen, maar er komen nu eenmaal minder vogels terug dan dat er weggaan. Bovendien liggen Brabant en Limburg in het kruispunt van drie trektroutes", aldus De Man. Het is een jaarlijks terugkerend beeld.

WAARNEMINGEN

10

SOORT	AANTAL	GEBIED	DATUM
Aalscholver	2	45-48 J1	28 - 11 '82
Blauwe Kiekendief	1	45-37	14 - 10 '82
Brilduiker	3	45-48 J1	21 - 11 '82
Gele Kwikstaart	1	45-48 J1	15 - 06 '82
Havik	1	45-48 J5	13 - 10 '82
	1	45-36 G10	20 - 11 '82
Keep	1	45-48 L4	17 - 10 '82
	1	45-48 H5	22 - 10 '82
	4	45-36 G10	20 - 11 '82
	15	45-47 D5	27 - 11 '82
Klapekster	1	45-37	14 - 10 '82
Kleine Plevier	3	45-48 J1	15 - 06 '82
Kraanvogel	23	45-48 H4	06 - 11 '82
	3	45-48 H4	08 - 11 '82
Oeverloper	1	45-48 J10	04 - 06 '82
Ooievaar	1	45-47 B4	27 - 09 '82
Pijlstaart	2	45-48 J1	30 - 11 '82
Roodborsttapuit	1	45-58 A1	13 - 10 '82
Scholekster	2	45-48 J1	04 - 06 '82
	7	45-48 J1	15 - 06 '82
Sjjs	10	45-58 B1	13 - 10 '82
Sneeuwgorz	1	45-48 J1	03 - 12 '82
	1	45-48 J1	04 - 12 '82
Sperwer	1	45-48 J2	04 - 06 '82
	3	45-37	14 - 10 '82
	1	45-46 G9	21 - 11 '82
	1	45-48 H5	30 - 11 '82
Stormmeeuw	1	45-48 J1	28 - 11 '82
Tafeleend	4	45-48 J1	28 - 11 '82
	2	45-48 J1	30 - 11 '82
Tapuit	1	45-48 J8	04 - 10 '82
	1	45-48	21 - 10 '82
watersnip	3	45-48 J1	22 - 10 '82
Zwarte Roodstaart	2	45-48 J1	15 - 06 '82
Zwarte Stern	2	45-48 J1	04 - 06 '82

KRAANVOGEL; 26 in totaal zijn over Odilipeel richting Spanje gevlogen

OEVERZWALUW KOLONIE HEMELRIJK

In 1978 werd Ad v. Dijk benaderd door het RIN (Rijksinstituut voor Natuurbeheer) middels onderstaand schrijven.

RIJKSINSTITUUT VOOR NATUURBEHEER

Inventarisatie Oeverzwaluw (*Riparia riparia*) 1979.

Namens Prof. Glutz von Blotzheim en ten behoeve van het "Handbuch der Vögel Mitteleuropas" zal in 1979 in samenwerking met het Rijksinstituut voor Natuurbeheer te Leersum een onderzoek ingesteld worden naar het voorkomen en de bevolkingsdichtheid van het aantal broedparen van de Oeverzwaluw in Nederland. In het inventarisatiejaar 1979 zal tevens enige aandacht besteed worden aan het opsporen van de gemeenschappelijke slaappleatsen van deze soort, eventueel samen met Boerenzwaluwen.

Uit de inventarisaties van voorgaande jaren is bekend geworden dat de oeverzwaluw steeds minder algemeen wordt. Ook in het jaarlijkse gemiddelde van het aantal broedparen per kolonie valt een daling te bespeuren.

Verder is heel opvallend dat het aantal natuurlijke biotopen langs kanalen, beken, rivieren enz. vooral de laatste 5 jaren sterk is achteruitgegaan. De oorzaken hiervan moeten vooral worden gezocht in het steeds meer asfalteren en voorzien van basaltglooiingen van deze waterwegen. Langs de grote rivieren IJssel, Rijn, Maas en Waal broeden dan ook thans vrijwel geen Oeverzwaluwen meer.

Wij zijn erg benieuwd of de Oeverzwaluw in 1979 wederom een daling te zien geeft in het aantal broedparen of dat het dieptepunt thans gepasseerd is en weer een stijging van het aantal zal optreden.

Mocht U in 1979 aan het inventarisatie-onderzoek willen medewerken, dan zijn wij U hiervoor zeer erkentelijk, immers Uw hulp is hierbij onontbeerlijk.

Ad v. Dijk was inmiddels al begonnen met de inventarisatie en ging hiermee dus door.

Het R.I.N. gebruikt voor deze inventarisatie speciale formulieren.
 Figuur 1 laat één zo'n ingevuld formulier zien.

Inventarisatie OEVERZWALUW		Datum Aug 1980	
Plaats van de kolonie(s) Volkel, Hemelrijkstraat (s.v.p. één lokaliteit per enquête-kaart) 45-47-Vak 25			
GEMEENTE Uden			
Tot. aant. holen per kolonie 21		waarvan bewoond per kolonie 21	
BIOTOOP-TYPE (A)graving/gronddepôt/zuigput/beekoevers/slootoever/rivieroever/ kanaaloever/ Anderszins _____			
GRONDSOORT Zand/zavel/leem/klei/veen Anderszins _____			
Gegevens betreffende hoogte van de wand, hoogte en breedte van de kolonie, hoogte tussen bovenzijde van de wand en de kolonie			
Bijzonderheden _____			
EXPOSITIE (Noord/Oost/Zuid/West) _____			
Slaapplaatsen bekend? zo ja, waar _____			
Biotoop _____		Periode van _____ t/m _____	
Hoogste aantal _____		op (datum) _____	
Waarnemer Ad van Bijk		☐	
Adres Maatsestraat 33			
Plaats 5402 VP Uden			
		Telefoon 04130-46650	

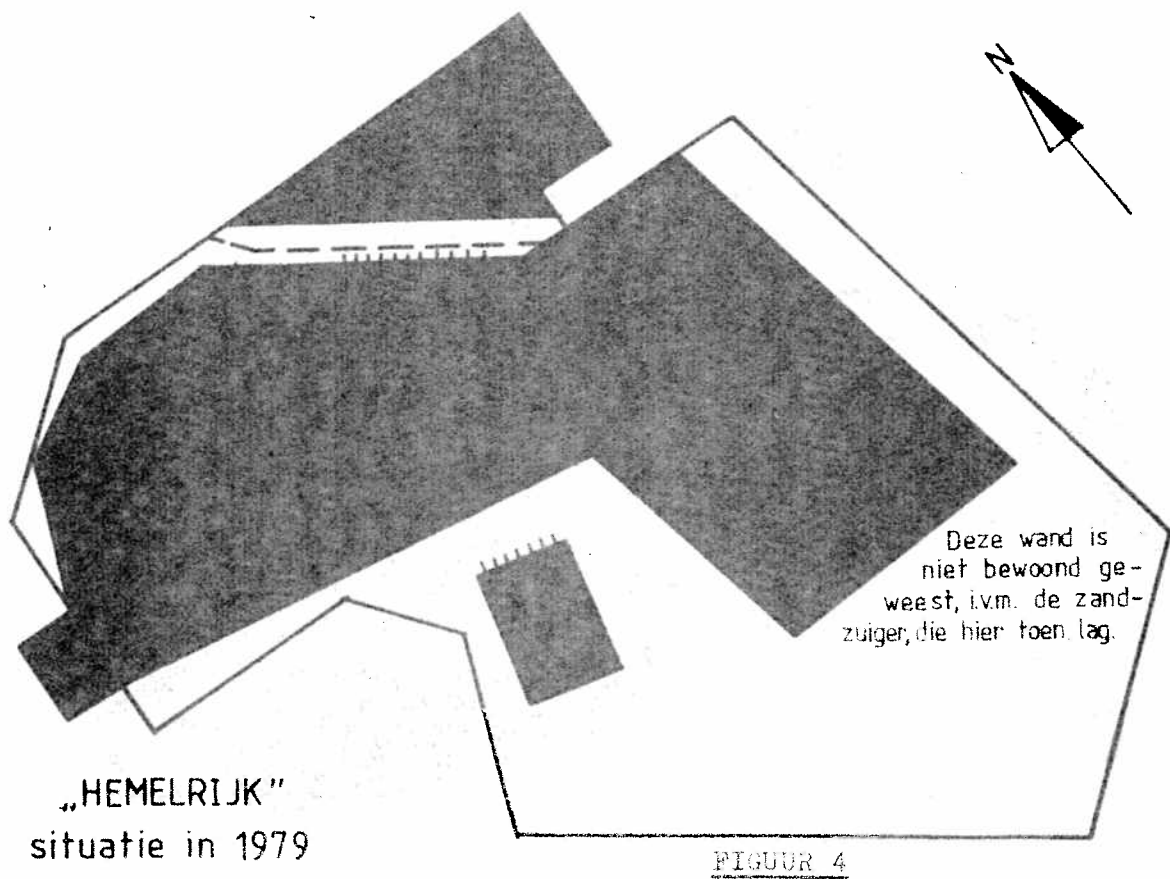
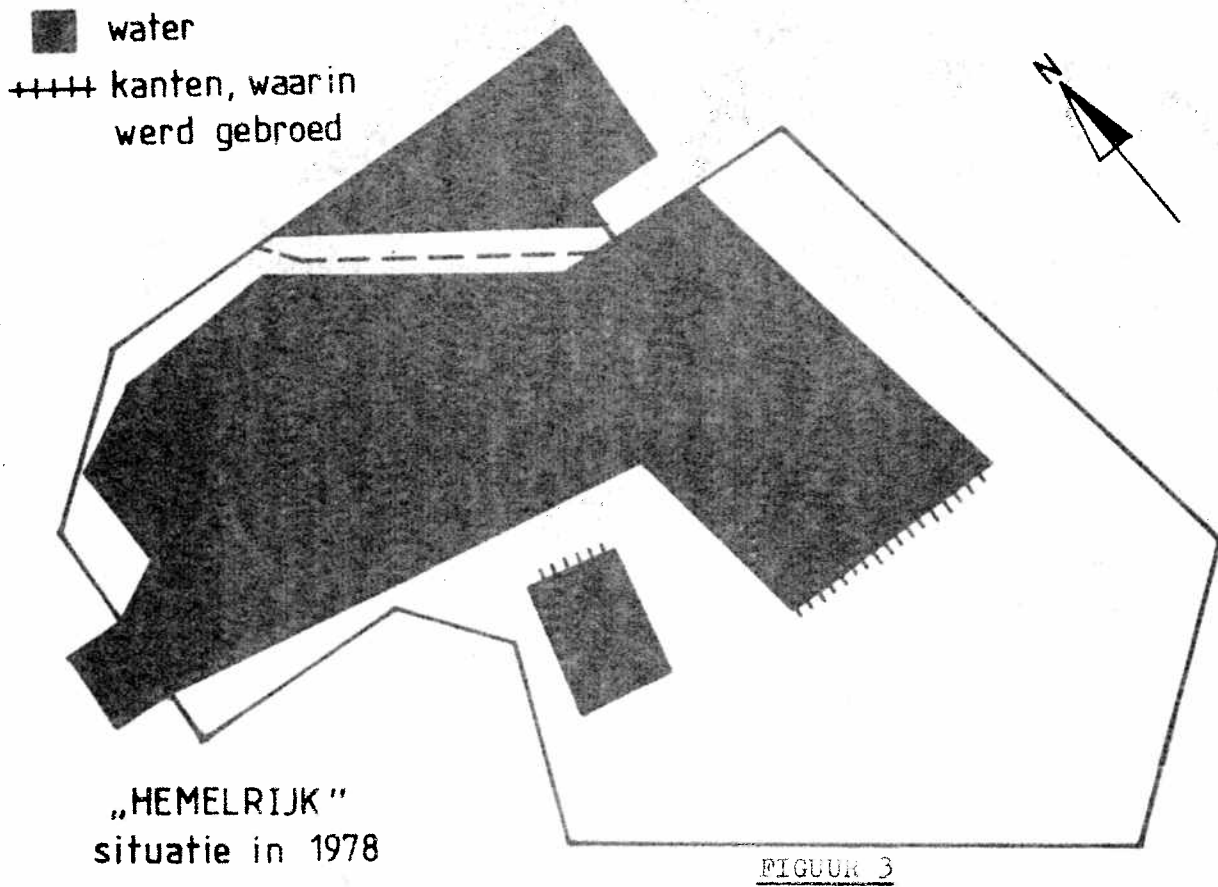
FIGUUR 1

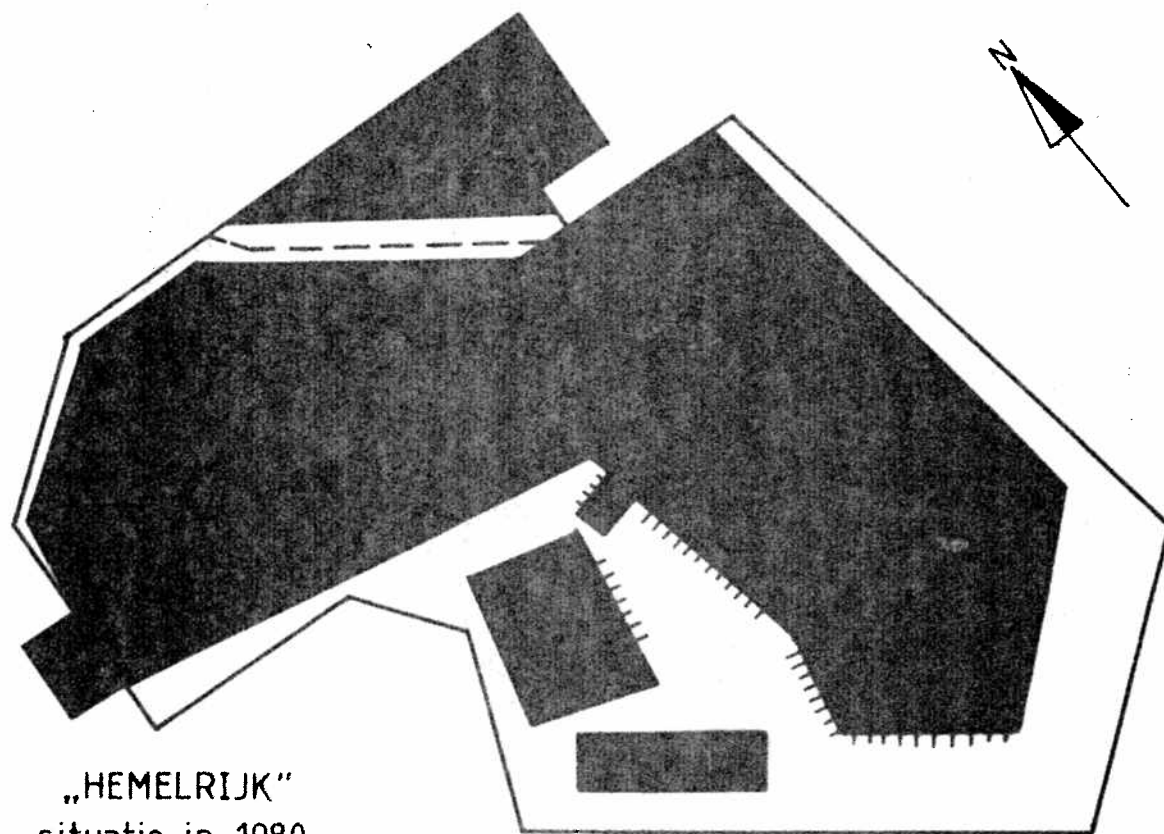
Het gebied het "Hemelrijk" is gelegen tussen Volkel en Odiliapeel en
 door twee wegen, te weten Oosterheidestraat en Hemelrijkstraat, in-
 gesloten (zie fig. 2).

FIGUUR 2

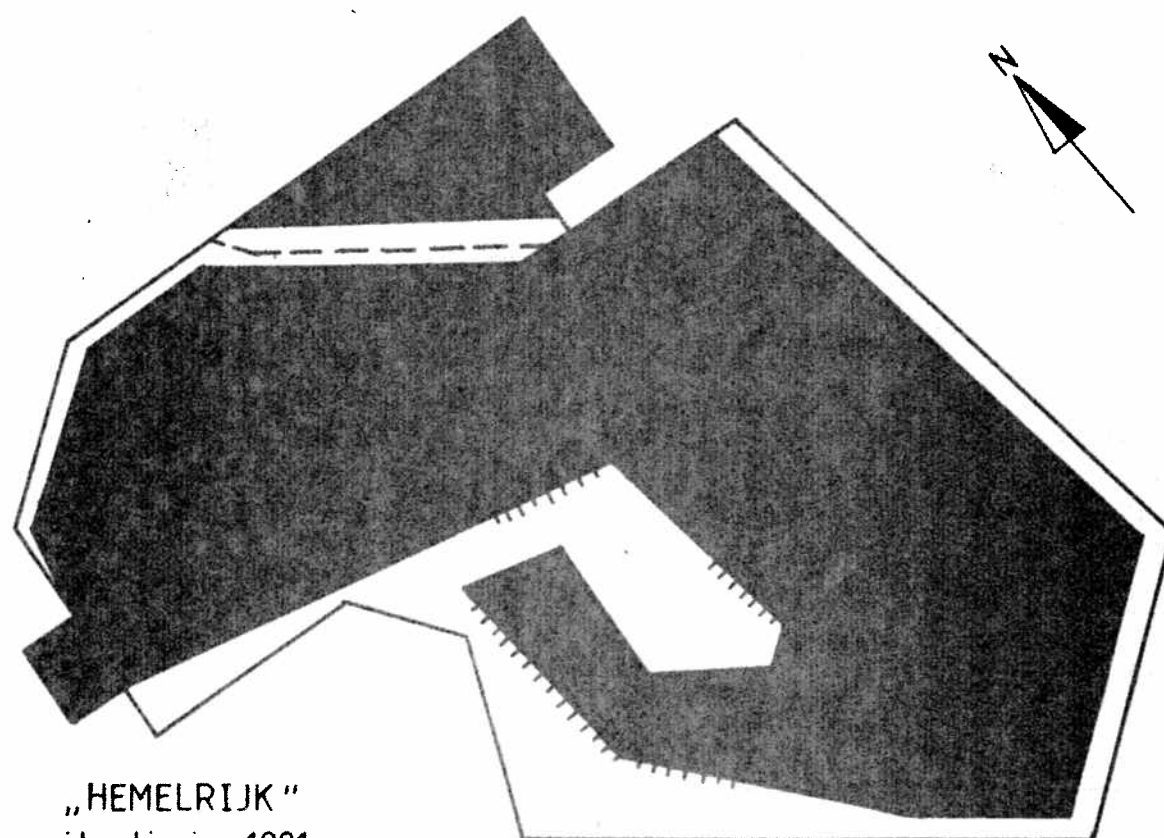
Gedurende de onderzoeksperiode is er natuurlijk wel wat veranderd. De reeds gevormde plas in 1978 werd steeds groter. De figuren 3 t/m 7 laten U deze ontwikkeling zien.

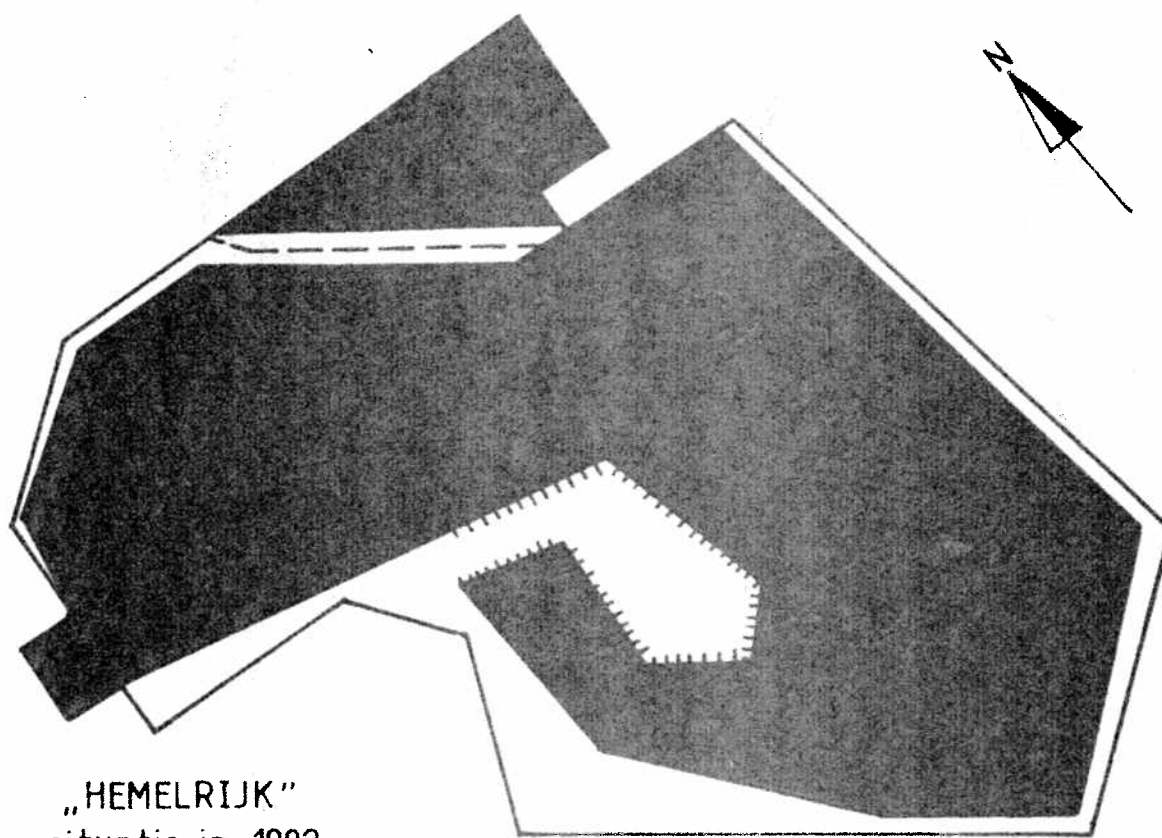
„HEMELRIJK“
situatie in 1980

FIGUUR 5

„HEMELRIJK“
situatie in 1981

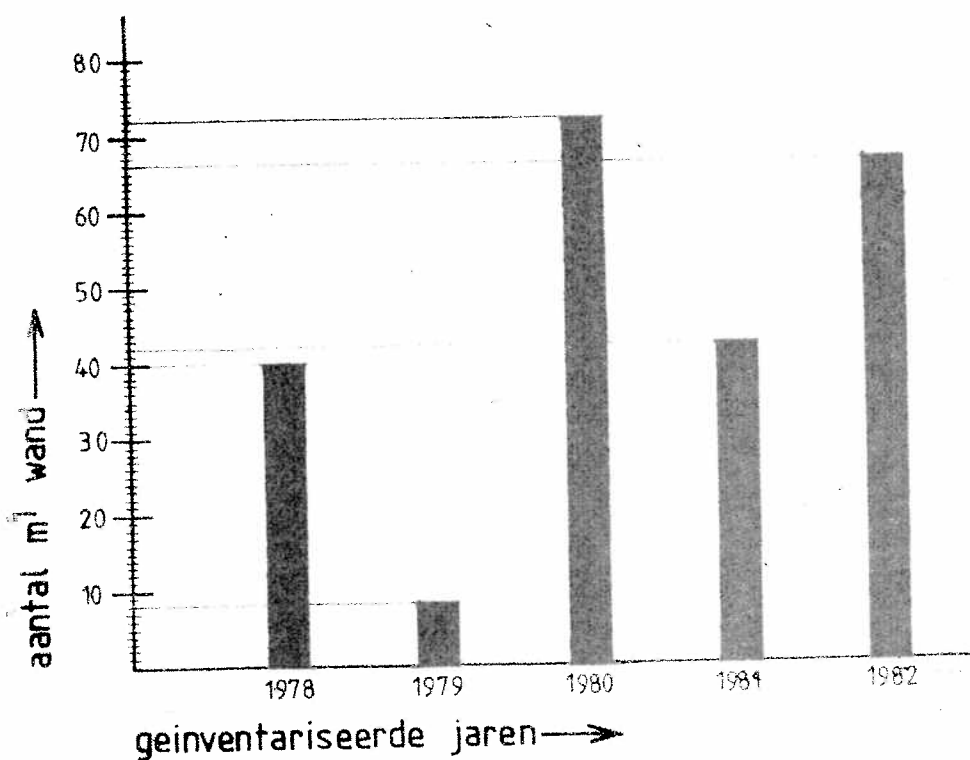
FIGUUR 6

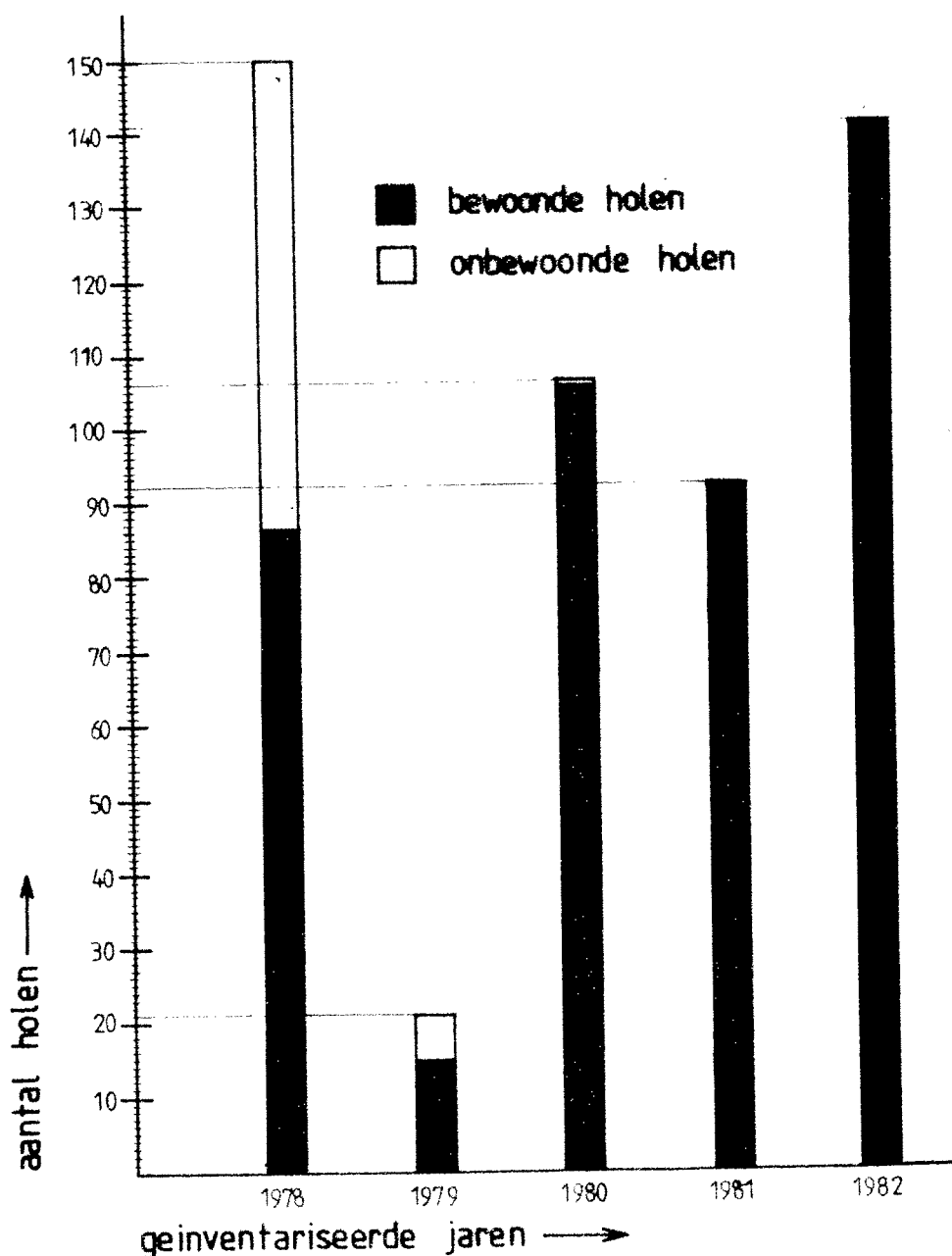
FIGUUR 7

Tabel 1 laat het aantal strekkende meters wand zien, waarin oeverzwaluwen
gebroed hebben.

In 1979 lag de zand-
zuiger zo, dat een
groot gedeelte wand
niet benut kon wor-
den (zie figuur 4).

TABEL 1

Wanneer men tabel 2 ziet, valt op dat in een jaar waarin veel wand benut kon worden het aantal hopen zeer hoog is.

Wanneer men nu het aantal bewoonde hopen deelt door het aantal m^1 wand, dan krijgt men een getal. Dit getal zegt dus hoeveel bewoonde hopen per m^1 aanwezig zijn (zie tabel 3).

	X1/X2
1978	2,15
1979	1,88
1980	1,46
1981	2,19
1982	2,13

Men kan globaal stellen dat 2 hopen per m^1 wand gebouwd worden.

Wat opvalt is dat het aantal hopen wat bezet wordt door andere vogels om- laag gaat. In 1978 waren er 150 hopen. Hiervan werden er 87 bewoond door

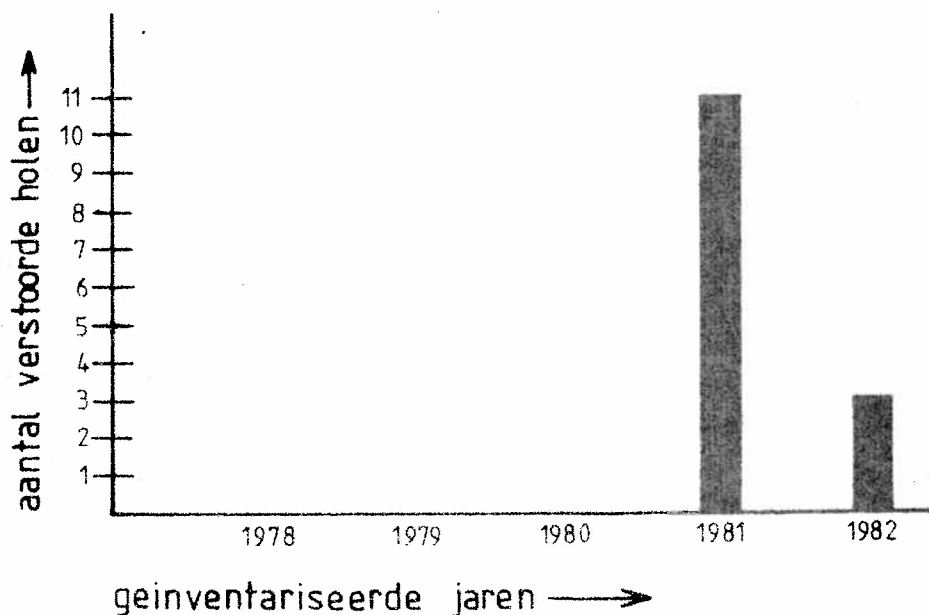
de oeverswaluw (*Riparia riparia*), 3 holen door de gekraagde roodstaart (*Phoenicurus phoenicurus*), 1 hol door de zwarte roodstaart (*Phoenicurus ochruros*) en 4 holen door de ringmus (*Passer montanus*).

In 1979 waren er 21 holen, waarvan er 15 door de oeverswaluw bezet werden en 2 door de gekraagde roodstaart.

In 1980 waren 106 van de 107 holen bezet door de oeverswaluw. In het overgebleven hol zat een zwarte roodstaart.

1981 en 1982 waren jaren waarin alleen oeverswaluwen aangetroffen werden.

In deze jaren werden de holen wel bezocht door baldadige jongeren (zie tabel 3).

TABEL 3

In 1981 werden een aantal verbalen uitgedeeld door een controleur Vogelwet 1936 van onze vereniging. Dit had zijn neerslag in 1982 waarin het aantal verstoringen gelukkig flink is gezakt.

BEHEER

Hieronder volgt het concept-copie, geschreven door H.W. Leys 21-3, 1975 uit het nog te verschijnen Handboek voor Natuurbeheer deel 2: het beheer van soorten.

Beheer broedgelegenheid voor Oeverswaluwen

Inleiding

In Nederland broedt de oeverswaluw in zelfgegraven holen (50-150 cm diep) in min of meer "verse" steilwanden. Dit kan in ontgrondingen of gronddepôts, afgekalvde beek-, rivier-, meer-, sloot- en kanaaloevers, maar ook soms in bouwputten, ploegvoren en greppels langs kuilgrashopen en in stuifduinen.

Er is vrijwel geen voorkeur voor bepaalde grondsoorten of de expositie van

de nestwand. De grootte van de broedkolonie blijkt afhankelijk te zijn van de grootte van het broedbiotoop, de geschiktheid van de nestwand en de mortaliteit van oude en jonge vogels in de overwinteringsgebieden. Eén en ander is mede afhankelijk van de plaatstrouw aan een eenmaal gekozen nestplaats. Oude vogels keren voor een zeer groot deel jaarlijks weer terug naar de oude kolonie. Als deze plaats er niet meer is, dan zoeken ze een plaats zo dicht mogelijk erbij. Jonge vogels komen slechts voor een klein deel in de geboortekolonie terug. Zij betrekken meestal andere kolonies, soms op zeer grote afstand ervan.

Grote sterfte o.i.d. in de overwinteringsgebieden kan, vooral als dat vele jaren achtereen gebeurt, zijn gevolgen hebben t.o.v. de grootte van de broedkolonie. Waarschijnlijk is de achteruitgang van deze soort enerzijds te wijten aan ongunstige omstandigheden (voedselgebrek) in de overwinteringsgebieden (Sahel-zône). De Nederlandse populatie die geschat en geteld werd op ca. 25.000 paar tussen 1962-1969, is thans (1974) teruggelopen tot ca. 4.000 paar. Anderzijds is het waarschijnlijk, dat mede door het verminderen van natuurlijke steilwanden (schoeiingen en kanalisering) de soort ook in aantal afneemt. Het is echter gebleken dat de populatie weer is toegenomen omdat de overwinteringsomstandigheden gunstiger werden, mede ook omdat het potentieel aan anthropogene steilwanden zeker niet is afgenomen (ontgrondingen, wegaanleg, etc.).

Beheer

In het algemeen kan gezegd worden dat oeverzwaluwkolonies niet beheerd behoeven te worden, indien ze voorkomen in natuurlijke steilwanden (rivier-, beek- en dergelijke oevers).

In anthropogene steilwanden (ontgrondingen, gronddepôts e.d.) is het zinvol om jaarlijks vast te stellen of er oeverzwaluwen broeden; omdat deze soort vrijwel steeds broedt in "verse" wanden, dus vaak daar waar afgegraven wordt of net afgegraven is, kan de eigenaar, c.q. aannemer geattendeerd worden op het broeden van deze soort. In vele gevallen blijkt het mogelijk om in voorkomende gevallen de werkzaamheden tijdelijk naar een ander deel van de ontgronding te verplaatsen of zelfs stop te zetten tot de jongen zijn uitgevlogen.

N.B. Het verstoren of anderszins vernielen van een broedkolonie van oeverzwaluwen is strafbaar in de zin der Vogelwet.

Bijzondere beheersmaatregelen

Deze kunnen bestaan uit het maken van steilwanden op daarvoor geschikte plaatsen, teneinde daarin oeverzwaluwen tot broeden te krijgen. Deze handeling is alleen dan zinvol wanneer voldoen kan worden aan de volgende voorwaarden:

- a. de te maken steilwand moet voldoende groot zijn (ten minste 10 m. lang en $1\frac{1}{2}$ m. hoog).
 - b. bij voorkeur een West of Zuid expositie (dus NW, ZW, ZO, W en Z)
 - c. oorspronkelijke bodem, dus onverwerkte grond
 - d. loodrecht; de bovenrand mag iets overhellen
 - e. uitzicht op open ruimte (water bv., is overigens niet noodzakelijk)
 - f. tijdens het arriveren van de oeverzwaluwen in het voorjaar of vlak daarvoor (eind maart, begin april) moet de wand elk jaar opnieuw afgestoken worden.
- N.B. Het verdient aanbeveling om in een nieuw afgestoken wand met een dunne grondboor reeds enkele horizontale gaten te boren. In Engeland had men zelfs succes met het inbrengen van aardewerken drainbuizen.

Het creëren van steilwanden als broedplaats voor oeverzwaluwen resulteert niet altijd in bewoning door deze vogels. Een aantal hiervan is niet of zeer moeilijk gunstig te beïnvloeden.

1. Gebrek aan nestelplaatsen over een groot areaal, gekoppeld aan een groot potentieel aan broedparen, levert meestal een gunstig resultaat bij een gecreëerde steilwand.
2. Het verdwijnen van nestelplaatsen (steilwanden) in de onmiddellijke omgeving van de nieuw gecreëerde steilwand, onafhankelijk van het potentieel aan broedparen, heeft meestal eveneens een gunstig resultaat.
3. Een overvloed aan nestelplaatsen, gekoppeld aan een gering potentieel aan broedparen, (kan veroorzaakt zijn door ongunstige overwinteringsomstandigheden) levert meestal een ongunstig resultaat bij een nieuw gecreëerde steilwand.

Men dient er rekening mee te houden dat een nieuw gecreëerde nestplaats in eerste instantie bevolkt zal worden door vogels die nog niet eerder gebroed hebben. Slechts een gering aantal van de broedvogels zal bestaan uit vogels die reeds eerder hebben gebroed, maar die in de meeste gevallen hun oude broedplaats "ongeschikt" terugvonden, of waarvan de oude broedplaats verdwenen was, terwijl in de onmiddellijke omgeving geen alternatief te vinden was. Is een bepaalde broedplaats eenmaal "ontdekt" en bewoond geweest, dan zal een dergelijke broedplaats elk jaar weer opnieuw bewoond worden, mits de geschiktheid ervan constant blijft of gunstiger wordt. Het aantal broedparen zal dan schommelen in aantal, maar dit aantal zal steeds afhankelijk zijn van de overwinteringsomstandigheden, het jaarlijkse potentieel aan broedparen, alsmede de totale aanwezigheid van geschikte broedplaatsen elders.

In het volgende nummer van "De Slechtvalk" wordt aandacht besteed aan de levensgewoonte van de oeverzwaluw (*Riparia riparia*).

KORTE BERICHTEN ----- KORTE BERICHTEN

Gaarne stel ik u hierbij op de hoogte van het verschijnen van Het Spreeuwenboekje. Zonder overdrijving, maar wel met gepaste trots, kan ik zeggen dat dit boekje uniek is in zijn soort. Het is namelijk geschreven door jeugdige vogelaars, in leeftijd uiteenlopend van 11 tot 17 jaar. Aan de oorspronkelijke teksten is niets veranderd of "verbeterd", zodat het enthousiasme en de originele aanpak van elke schrijver ongewijzigd over het voetlicht kunnen komen. Zo'n monografie is nog niet eerder gepubliceerd. Iedereen die jong van hart is, óók (juist!) volwassenen, zal aan dit boek aardigheid beleven: wie leest immers niet graag hoe een spreeuw een appel verorbert, hoe precies het sperpatroon van een spreeuwenjong er uit ziet, hoeveel kilometer een foeragerende spreeuw per dag aflegt en waarom spreeuwen niet 's winters maar 's zomers gevoederd zouden moeten worden. Kortom, ik ben ervan overtuigd dat jong en oud, ornitholoog en vogelbeschermer, genoeg zal scheppen in Het Spreeuwenboekje.

Behalve vanwege inhoud en stijl is Het Spreeuwenboekje ook nog in een ander opzicht een bijzondere publicatie. Het is namelijk in eigen beheer uitgegeven, en wel om te voorkomen dat de eventuele baten wegvloeien naar een commerciële uitgeverij. Het ligt in mijn bedoeling de (bescheiden) opbrengst te reserveren voor volgende publicaties - van teksten die de moeite van het verspreiden waard zijn maar waarin de grote natuurboeken-uitgeverijen nu niet direct brood zien.

Hoogachtend,

Hugh Gallacher

Het boekje kost F14,90 en is bij JW Hermans te verkrijgen. Het volgende kranteberichtje zal door Hugh niet met gejuich begroet worden. Geen goed voornemen Gerrit voor het nieuwe jaar:

Spreeuw vogelvrij

DEN HAAG (ANP) — Minister Braks (landbouw) heeft op advies van de Natuurbeschermingsraad de spreeuw voor de periode van 1 januari 1983 tot en met 31 december 1984 opnieuw onbeschermd verklaard.

Voor het schieten van spreeuwen is een jachtake of een vogelvergunning nodig. Voor het schieten van huismussen geldt hetzelfde.

NOG EEN KEER:
VERGADERING DONDERDAG

13-1-1983

AANVANG: 20.15 UUR

PLAATS: IVN-LOKAAL

Komt allen, het gaat over de toekomst v.d. VOGELWACHT.

DONDERDAG

13-1-1983

Klaapekster; wintergast in Uden
waargenomen: 14 - 10 '82